II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSION

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 8. september 1977

om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85

(IV/312 — 366 — COBELPA/VNP)

(Den franske og den nederlandske tekst er de eneste autentiske)

(77/592/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 85,

under henvisning til forordning nr. 17 af 6. februar 1962 [1], særlig artikel 3, 4 og 5,

under henvisning til de anmeldelser, der blev indgivet til Kommissionen den 30. og 31. oktober 1962 af »Vereeniging van Nederlandsche Papierfabrikanten« (VNP) Haarlem, Nederlandene, og af »L'Association des Fabricants de Pâtes, Papiers et Cartons de Belgique« (COBELPA), Bruxelles, Belgien, i overensstemmelse med artikel 5 i nævnte forordning nr. 17, og som vedrørte udvekslingen af statistiske oplysninger og prisoplysninger samt gensidig overholdelse af afsætningsbetingelserne for tryk- og skrivepapir,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 4. juni 1976 om at indlede en procedure,

under henvisning til høring af de deltagende virksomheder og sammenslutninger af virksomheder i overensstemmelse med artikel 19, stk. 1, i nævnte forordning nr. 17 og med forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 [2],

under henvisning til udtalelse fra Det rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål indhentet i overensstemmelse med artikel 10 i nævnte forordning nr. 17, den 18. april 1977, og

ud fra følgende betragtninger:

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
[2] EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

I. DE FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

De faktiske omstændigheder kan sammenfattes således:

1. De pågældende virksomheder — markedsstruktur

1 Den belgiske og den nederlandske sammenslutning inden for papirindustrien, COBELPA og VNP, anmeldte henholdsvis den 31. og den 30. oktober 1962 til Kommissionen en »samordnet praksis« mellem belgiske og nederlandske virksomheder, som fremstiller tryk- og skrivepapir. Det drejer sig for øjeblikket om følgende virksomheder:

a) i Belgien:

— S.A. Papeteries de Belgique, Bruxelles;
— S.A. Intermills, La Hulpe;
— S.A. Papeteries de Virginal, Virginal;

b) i Nederlandene:

— Kon. Papierfabrieken Van Gelder Zonen N.V., Amsterdam;
— Gelderland-Tielens Papierfabrieken B.V., Nijmegen;
— N.V. Papierfabrieken Van Houtum & Palm, Apeldoorn;
— Papierfabriek Huiskamp & Sanders N.V., Eerbeek;
— Kon. Nederlandsche Papierfabriek N.V., Maastricht.

2 De største belgiske og nederlandske producenter af tryk- og skrivepapir findes blandt disse virksomheder, som i hvert af de to lande tegner sig for 80-90 % af den indenlandske produktion (den *årlige* belgiske *produktion* — avispapir undtaget — udgør ca. 360 000 tons og den nederlandske produktion ca. 480 000 tons (1).

Det er kendetegnende for markedet for tryk- og skrivepapir, at det omfatter mange forskellige papirkvaliteter. Bortset fra avispapir, som falder udenfor denne sag, bør der skelnes mellem »træfrit« og »træholdigt« papir, dvs. papir fremstillet udelukkende af »kemisk træmasse« (hvor fibrene fremstilles ved kemisk behandling af træ) og papir, som helt eller delvis fremstilles ved hjælp af »mekanisk træmasse« (dvs. ved mekanisk sønderdeling af træ). En anden ændring vedrører papirets overflade, som kan være »med overfladebelægning« eller »uden overfladebelægning«, dvs. forsynet eller ikke forsynet med et tyndt lag af stoffer, som skal gøre papirets overflade mere glat og eventuelt mere hvid. Producenterne plejer således at skelne mellem »træfrit« papir »uden overfladebelægning« beregnet til masseforbrug og det øvrige tryk- og skrivepapir. Dette papir omfatter hovedsagelig stilhefter, »LFC«-papir (bundter og endeløse formularer til mekanisk behandling) og andet træfrit papir uden overfladebelægning, der anvendes som masseforbrugsvare (jf. nedenfor punkt 4, andet afsnit).

Med hensyn til tryk- og skrivepapir i almindelighed kan det årlige tilsyneladende *forbrug* anslås til 455 000 tons i Belgien og 591 000 tons i Nederlandene (2).

3 *Eksporten* fra Belgien og Nederlandene går hovedsagelig til EF-landene, hvoraf Nederlandene er Belgien største aftager (ca. 41 000 tons). Den nederlandske eksport til BLØU (ca. 44 000 tons), som oprindelig var Nederlandenes største kunde, har i flere år ligget under den nederlandske eksport til Tyskland (3).

4 Næsten en tredjedel af *importen* til Belgien og Nederlandene kommer fra tredjelande, og ca. tre fjerdedele heraf kommer fra skandinaviske lande (Finland, Norge og Sverige). Importen til Belgien og Nederlandene fra Skandinavien udgør henholdsvis 5 % og næsten 10 % af det tilsyneladende forbrug (3). (Ifølge erklæringerne fra virksomhederne, er den skandinaviske konkurrence mere mærkbar med hensyn til kvalitet end med hensyn til priser.)

Den årlige belgiske produktion af træfrit tryk- og skrivepapir uden overfladebelægning, der anvendes som masseforbrugsvare, udgør 49 000 tons (hvoraf 5 % eksporteres til Nederlandene og over 15 % til andre lande) (4). Den årlige nederlandske produktion inden for samme sektor udgør 109 000 tons (hvoraf næsten 15 % eksporteres til Belgien og ca. 30 % til andre lande) (4).

2. Den »samordnede praksis«

5 a) Den anmeldte samordnede praksis, som — ifølge de pågældendes udtalelser i deres skriftlige bemærkninger til klagepunkterne mod dem — ikke længere følges, vedrørte i første række udvekslingen af statistiske oplysninger og almindelig information, gensidig meddelelse af priser, generelle salgs-, leverings- og betalingsbetingelser (herunder rabatter, prisforhøjelser og -nedsættelser og bonus) samt deltagelse i arbejdsgrupper, som tog sig af kvalitetsstandardisering og nomenklaturharmonisering.

6 Oprindelig havde den anmeldte praksis ligeledes til formål at tilpasse priserne og salgsbetingelserne til dem, der gjaldt for producenterne i importlandet. De udenlandske producenter kunne tage lidt lavere priser end dem, der var gældende på det indenlandske marked, for lettere at vinde indpas. COBELPA (ved skrivelse af 29. december 1975) og VNP (ved skrivelse af 12. december 1975 havde dog efter forespørgsel givet meddelelse om, at den samordnede praksis allerede længe ikke havde omfattet en sådan pristilpasning. Derimod havde de to sammenslutninger i samme breve bekræftet, at den anmeldte praksis var blevet opretholdt med undtagelse af pristilpasningen.

7 Denne praksis vedrørte ligeledes gensidig hensyntagen til de i Belgien og Nederlandene etablerede distributionsnet. Samtidig skulle de nationale kvalitetsnormer, som allerede var indført i Belgien og Nederlandene, garanteres ved

(1) Gennemsnit for 1974/1975.
Kilde: EUROSTAT Industristatistik.
(2) Gennemsnit for 1974/1975.
Kilde: EUROSTAT Industristatistik og NIMEXE.
(3) Gennemsnit for 1974/1975.
Kilde: EUROSTAT NIMEXE-Statistikker.
(4) Gennemsnit for 1974/1975.
Kilde: »Groupement Français des Fabricants de Papiers d'Impression et d'Ecriture« (særlig statistisk udarbejdet efter anmodning fra flere europæiske virksomheder inden for denne sektor).

at der blev taget hensyn til distributionsnettene. De belgiske og nederlandske producenter havde fastlagt disse distributionsnet på deres respektive markeder ved at indgå kollektive aftaler med grossister; disse aftaler er for øvrigt også blevet anmeldt af henholdsvis COPELPA og VNP.

8 Ved de pågældende aftaler indførtes betegnelsen »anerkendt aftager«, som kun blev givet til de grossister, som opfyldte alle betingelser for anerkendelse (teknisk kundskab og faglig erfaring, opnåelse af en bestemt omsætning og lagerføring af en vis mængde og et vist sortiment af bestemte varer). Producenterne havde forpligtet sig til udelukkende at forsyne disse grossister og til at give dem visse prisfordele (hovedsagelig bestående af en rabat i engrosleddet og en årlig bonus beregnet ud fra den samlede omsætning). Grossisterne havde til gengæld accepteret at samarbejde med producenterne og overholde visse regler vedrørende prisdannelsen. (Aftalen mellem de belgiske producenter og grossister udløb den 30. juni 1976 og skulle erstattes af en ny ordning).

9 b) Anmeldelserne indeholdt ikke noget om det særlige samarbejde, der et stykke tid har været indført for træfrit tryk- og skrivepapir uden overfladebelægning, der anvendes som masseforbrugsvare, mellem de største producenter (Papeteries de Belgique, Intermills, Van Gelder Zonen og Kon. Nederlandsche Papierfabriek). Disse producenter havde aftalt hver måned gennem COBELPA og VNP, at udveksle deres produktions- og salgstal opdelt nøjagtigt efter papirsort og bestemmelsesland.

COBELPA tilsendte således tre gange (i januar, juli og august 1973) Groupement Français de Fabricants de Papiers d'Impression et d'Écriture (GFPIE), som samler oplysningerne vedrørende branchen for træfit papir uden overfladebelægning, der anvendes som masseforbrugsvare, skemaer, der ud over de samlede tal for Belgien, indeholdt individuelle tal for Papeteries de Belgique og Intermilles' produktion og salg af dette papir. Disse skemaer indeholdt nederst to rubrikker, som kunne afkrydses efter brugerens valg. Papeteries de Belgique og Intermill afkrydsede hver gang den rubrik, der angav, at de var indforstået med, at deres tal blev meddelt de andre fabrikanter på gensidig basis. Herefter og til og med januar 1975 sendte COBELPA GFPIE de samlede tal for Belgien med individuelle tal for Papeteries de Belgique og Intermill, idet der dog anvendtes et andet skema, som ikke længere angav, at der var mulighed for at videregive disse tal. Derefter sendte COBELPA opgivelserne via telex, og de indeholdt nu kun de samlede tal for Belgien (produktion, hjemmemarkedssalg, eksport til de enkelte medlemsstater i EF og til lande uden for EF.

VNP sendte ligeledes de individuelle tal for Van Gelder Zonen og Kon. Nederlandsche Papierfabriek til og med januar 1975 og derefter kun de samlede tal for Nederlandene. I dette tidsrum afkrydsede Kon. Nederlandsche Papierfabriek syv gange på de skemaer, der indeholdt de månedlige tal, den rubrik, som angav, at den var indforstået med, at tallene blev meddelt de andre fabrikanter på gensidig basis (januar til april og juni til august 1974). I to breve af 22. og 30. oktober 1974 med de månedlige tal for Van Gelder Zonen og Kon. Nederlandsche Papierfabriek for september 1974 fremhævede VNP endvidere, at disse tabeller skulle »anvendes til udveksling af tal opdelt på virksomheder mellem de fabrikanter af træfrit papir uden overfladebelægning, der anvendes som masseforbrugsvare, som var gået med til en sådan udveksling«.

Det skal bemærkes, at virksomhederne bragte denne meddelelse »på gensidig basis« af tal opdelt på virksomheder til ophør, efter at de havde konstateret, at andre virksomheder, som formodedes at ville deltage i denne udveksling af detaljerede oplysninger, ikke havde til hensigt at følge dem. Derefter fortsatte de et stykke tid med at tilføje tal opdelt på virksomheder som »bilag« for de samlede tal pr. land. Først i begyndelsen af 1975, da de erfarede, at Kommissionen havde indledt en undersøgelse af denne praksis, indstillede de afsendelsen af tal opdelt på virksomheder.

10 For øjeblikket består der altså et vist samarbejde mellem de pågældende virksomheder og sammenslutninger med hensyn til indsamling af statistikker, som senere skal udsendes i samlet form, og som ikke længere indeholder tal for de enkelte virksomheder.

11 c) COBELPA og VNP har anført, at den praksis, der indebar et mere udbygget samarbejde indenfor Benelux allerede for længe siden var blevet indhentet af udviklingen. Markedet

skulle have undergået en sådan udvikling, at alle rationaliserings-, standardiserings-, og distributionsforanstaltninger på Benelux-plan, havde mistet en stor del af deres berettigelse.

12 Stillet over for den stærke konkurrence fra andre producenter i fællesmarkedet skulle de pågældende virksomheder have været nødt til at træffe omfattende omstruktureringsforanstaltninger og at nedsætte deres varesortiment. Således havde de, selv om de havde haft fremgang på visse udenlandske markeder, måttet afstå betydelige dele af deres egne markeder til konkurrenter fra andre EF-lande. En sådan produktionsomlægning ville ikke have været nødvendig, hvis de pågældende virksomheder havde været i stand til at begrænse konkurrencen mærkbart.

13 De betydelige markedsandele i Belgien og Nederlandene som de udenlandske konkurrenter besad skulle generelt udvirke en tendens til at stige og disse andele var klart større end i andre medlemsstater, såsom Tyskland og Frankrig. Heraf skulle man slutte, at den anmeldte praksis på ingen måde havde hindret handlen mellem medlemsstater i at udvikle sig.

14 i) Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt den meddelelse »på gensidig basis« af tal opdelt på virksomheder, som har fundet sted siden 1973 har været omfattet af de anmeldelser, som COBELPA og VNP foretog i 1962, har de pågældende anført at udvekslingen af statistiske oplysninger udtrykkeligt var nævnt under den »samordnede praksis«, som var genstand for anmeldelserne. Selvom planen om udveksling af individuelle statistiske oplysninger — som i øvrigt aldrig blev gennemført — måtte anses for at være en »aftale« i strid med artikel 85, så var denne aftale omfattet af anmeldelsen.

15 ii) På prisområdet skulle den tidligere udveksling af oplysninger have været begrænset til meddelelse af de maksimalpriser, som myndighederne i Belgien og Nederlandene havde tilladelse til inden for den i disse lande gældende prislovgivning. (De belgiske og nederlandske producenter har selvfølgelig mulighed for lovligt at fastsætte priser og rabatter, som ligger under de i lovgivningen tilladte priser.) Der skulle ikke i noget tilfælde være blevet udvekslet oplysninger om de priser, som virksomhederne faktisk tog.

Det vil i denne forbindelse være naturligt at nævne de breve, der er blevet udvekslet med henblik på at give oplysninger vedrørende priserne (herunder rabatter, prisforhøjelser og -nedsættelser og bonus). Navnlig i de breve, hvor situationen i Belgien beskrives, anvendes gentagne gange udtryk som nedenfor anført:

»... Nogle nærmere oplysninger vedrørende det belgiske marked og de priser, der tages dér; ...« (brev af 19. oktober 1973).

»... Stigningen for denne serie har været på 1,20 bfr., selv om dette tal ikke er blevet anmeldt officielt; ...« (brev af 19. oktober 1973).

»... Vi meddeler Dem, at de belgiske fabrikanter på deres marked fra den 1. november 1973 har gennemført en prisstigning på 1,20 bfr./kg for alle masseforbrugssorter; ...« (brev af 29. november 1973).

»... Som supplement til vores oplysninger af 8. februar giver vi Dem nogle nærmere oplysninger om de priser, der for øjeblikket tages i Belgien:

I. af en tysk fabrikant: (siden den 14. januar) ...

II. af en belgisk fabrikant: (siden den 1. januar 1974) ...

*) CORALUX og CORA

de sædvanlige mængderabatter anvendes for 3-5-10 og 20 tons sorteret med 1 ton minimum pr. farve for standardnuancerne og i format 56 × 88 og 61 × 86 eller sub-multipla. Sortimentet kan omfatte begge kvaliteter.

**) *emballage pr. 500 ris* + 1,80 ved 1 000 ris, *farvet mellemark* for hver 100 ark: + 6 %

Modtagere: eksportører til Belgien« (brev af 11. februar 1974).

16 ii) Hvad angår den gensidige hensyntagen til de eksisterende distributionsnet (grossister med status som »anerkendte aftagere«), hævder parterne, at denne praksis skulle have mistet det meste af sin økonomiske betydning på grund af udviklingen af nye distributionsformer siden anmeldelsen i 1962. Der skulle således ved siden af grossistnettet være oprettet parallelnet i form af mellemhandlere (agenter), som handler for fabrikanternes regning og afsætter en betydelig del af deres produktion navnlig til forarbejdningsindustrien. Inden for Benelux skulle ca. 55 % af den samlede import i »papir«-sektoren blive afsat af disse agenter.

3. Parternes erklæringer i forbindelse med undersøgelsesproceduren

17 a) Ved skrivelse fra Kommissionen af 23. september 1975 (til COBELPA) og af 24. september 1975 (til VNP) havde parterne fået underretning om, at deres anmeldelser var blevet underkastet en rutinegennemgang. De havde fået meddelelse om, at der efter denne gennemgang var opstået tvivl om, hvorvidt de omstændigheder, hvorunder den anmeldte praksis oprindeligt udøves, fortsat var til stede. Hvis grundlaget for deres anmeldelser var bortfaldet, anmodes de om at underrette Kommissionen herom.

18 Ifølge et foreløbigt svar fra VNP af 6. oktober 1975 fandt der derefter drøftelser sted mellem de pågældende virksomheder og sammenslutninger. Kommissionen blev underrettet om resultatet af disse drøftelser ved skrivelse af 12. december 1975 (VNP) og af 29. december 1975 (COBELPA).

Som nævnt ovenfor under punkt 6, anførte COBELPA og VNP ved denne lejlighed, at den anmeldte praksis i det store og hele var blevet opretholdt med undtagelse af pristilpasningen.

I sin meddelelse om klagepunkterne af 21. juni 1976, havde Kommissionen taget hensyn til disse oplysninger, idet den rettede sin kritik mod den praksis, der stadig var gældende ifølge de pågældendes egne erklæringer.

19 b) Parterne fremhævede i deres skriftlige bemærkninger til klagepunkterne mod dem, at den anmeldte praksis på grund af udviklingen på det europæiske marked havde mistet sin berettigelse. De erklærede, at denne praksis ville blive opgivet i det omfang, hvori dette endnu ikke var sket. De afstod endvidere fra at afgive mundtlig forklaring i forbindelse med den i artikel 7 i forordning nr. 99/63/EØF nævnte høring.

Samtidig anmodede COBELPA og VNP Kommissionen om at bekræfte, at den i betragtning af, at parterne havde forsikret, at de havde bragt den anfægtede praksis til ophør, ikke fandt anledning til at fortsætte den i denne sag indledte procedure;

II. VURDERING

20 *I EØF-traktatens artikel 85, stk. 1,* erklæres alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, for uforenelige med fællesmarkedet;

21 ved skrivelse af 12. december 1975 (VNP) og af 29. december 1975 (COBELPA) underrettede parterne Kommissionen om, at de havde givet afkald på den praksis, der bestod i pristilpasning; efter at have haft en frist på over 2 måneder til at føre indbyrdes drøftelser meddelte de i samme skrivelser, at de ville fortsætte den øvrige praksis, der var anmeldt i 1962;

22 parternes erklæring i september 1976 i deres skriftlige bemærkninger til klagepunkterne, om at den praksis, der fortsat fandt sted i slutningen af 1975, ligeledes havde mistet sin berettigelse og følgelig ville blive opgivet, giver Kommissionen anledning til at antage, at denne praksis er opgivet; erklæringen giver ikke desto mindre anledning til en vis tvivl med hensyn til parternes mulige fremtidige praksis; parterne lod endvidere i deres skriftlige bemærkninger forstå, at intet i den af Kommissionen anfægtede praksis efter deres opfattelse var uforeneligt med EØF-traktatens artikel 85; det er derfor vigtigt at meddele dem hvilke grænser denne artikel trækker for deres indbyrdes samarbejde på det område, der tidligere dækkedes af anmeldelserne;

23 der kan under disse særlige omstændigheder ikke være tale om at fastlå, at Kommissionen ikke har anledning til at forfølge den procedure, som er indledt i denne sag;

24 de pågældende virksomheders adfærd havde til formål at begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet; en sådan adfærd indicerer eksistensen af aftaler, eller i det mindste af en samordnet praksis, således som parterne også selv har anerkendt; disse aftaler (eller samordnede praksis) må af de nedenfor angivne grunde anses som aftaler mellem virksomheder i den i artikel 85, stk. 1, indeholdte betydning;

Udveksling af statistiske tabeller

25 indsamling og udnyttelse af talmateriale med henblik på at udarbejde statistikker over industriens produktion og salg påhviler efter lovgivningen de statistiske kontorer og brancheforeninger i samarbejde med virksomhederne ; der er derfor intet i vejen for, at de enkelte landes brancheforeninger, som repræsenterer samme interesser i forskellige lande indbyrdes udveksler disse statistiske oplysninger, som illustrerer produktions- og salgssituationen inden for den pågældende industrigren, uden at virksomhederne identificeres ;

26 det samme gælder i de tilfælde, hvor opsplitningen af disse tal på produkter og på tidsrum går ud over de officielle statistikker ; virksomheder som deltager i sådanne udvekslinger af oplysninger må dog regne med at Kommissionen vil følge dem med særlig opmærksomhed, dersom udviklingen på de pågældende markeder giver anledning til at tro, at de må anses for stiltiende at være blevet opdelt, eller at der er tale om en samordning af priser ;

27 de enkeltvirksomheder (i dette tilfælde Papeteries de Belgique, Intermills, Van Gelder Zonen og Kon. Nederlandsche Papierfabriek), som i årene 1973 og 1974 gik ind på hver måned at udveksle visse produktions- og salgstal detaljeret fordelt på papirsorter og bestemmelseslande (tal, som normalt er strengt fortrolige), overskred den grænse, som skiller lovlig udveksling af oplysninger fra en praksis, der har til formål at begrænse eller fordreje konkurrencen ; dette havde således til følge, at de indførte et system med solidaritet og gensidig indflydelse, som førte til en koordinering af deres økonomiske virksomhed ; således undgik de visse konkurrencebetingede risici ved at indgå et praktisk samarbejde, som førte til konkurrencevilkår, der ikke ville have svaret til normale markedsvilkår ; en sådan adfærd omfattes ikke af Kommissionens meddelelse vedrørende samarbejde mellem virksomheder [1], særlig afsnit II.1. i denne meddelelse ;

28 den umiddelbare virkning af en sådan udveksling, en bedre markedsgennemsigtighed, ændrer intet ved denne vurdering ; ved EØF-traktaten tilstræbes en ordning, hvor konkurrencen ikke fordrejes ; en sådan ordning er uforenelig med en kunstig skabt markedssituation, hvor en unormal gennemsigtighed og stabilitet har en tendens til at fjerne visse ved konkurrence forbundne risici ; dette er så meget mere tilfældet, når der er risiko for, at den kunstigt forbedrede markedsgennemsigtighed — som i dette tilfælde — udelukkende kommer sælgerne og ikke køberne til gode ;

Indbyrdes meddelelse af priser og betingelser for rabat, prisforhøjelser og -nedsættelser, bonus såvel som generelle salgs-, leverings- og betalingsbetingelser

29 denne udveksling af oplysninger kunne også kun forklares med ønsket om at koordinere virksomhedernes adfærd på markedet og skabe konkurrencevilkår, som ikke svarede til normale markedsvilkår ved at erstatte risikoen ved priskonkurrence med et praktisk samarbejde ; de virksomheder, som deltog i denne udveksling af oplysninger, måtte helt naturligt, når de eksporterede, fastlægge deres prispolitik ud fra de virksomheders adfærd, som — på stort set sammenlignelige produktionsvilkår — producerede og solgte i bestemmelseslandet, og som havde en naturlig fordel, fordi de var nærmere forbrugerne, og fordi de havde traditionelle forbindelser med landets forhandlere ; dette forklarer ligeledes, at kun virksomhedernes hjemmemarkedspriser blev udvekslet, og at det var de udenlandske ekportører, som havde interesse for dette marked, der modtog prisoplysningerne ;

30 de virksomheder, som ønskede at eksportere, kunne sikkert skaffe lister over deres konkurrenters priser i bestemmelseslandet gennem en mellemand, men denne fremgangsmåde ville have været betydeligt mere kompliceret og langt mere tidskrævende ; man kan altså betragte den frivillige meddelelse af alle vigtige prisoplysninger, som en kunstig ændring af konkurrencevilkårene, hvorved det tilstræbes at skabe et system med solidaritet og gensidig indflydelse mellem konkurrenter ; denne kendsgerning svækkes ikke ved, at der findes prislovgivning i Belgien og Nederlandene ; parterne

[1] EFT nr. C 75 af 29. 7. 1968, s. 3.

havde faktisk ved gentagne lejligheder givet meddelelse om de priser, de faktisk tog på markedet og som ikke nødvendigvis var de samme som de priser, der var godkendt af de nationale myndigheder; under disse omstændigheder udgjorde udvekslingen af prisoplysninger en aftale, som havde til formål at begrænse og fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet;

Gensidig overholdelse af etablerede distributionsnet

31 denne adfærd havde til formål at begrænse konkurrencen indirekte; den tilsigtede at begrænse konkurrencevirkningerne i grossistledet; den skulle hindre udenlandske producenter i at forsyne handlende, som ikke havde status som »anerkendt aftager« i henhold til den anerkendelsesordning, der på det tidspunkt anvendtes af de indenlandske producenter; man undgik således, at handlende forsøgte at trænge ind på de markeder, der var forbeholdt anerkendte handlende, ved at overføre en del af de rabatter, de var blevet indrømmet af udenlandske producenter, til forbrugerne; denne praksis viser sig altså at have været et middel til kunstigt at hindre udenlandske producenters salg på det indenlandske marked;

32 dette organiserede afsætningssystem hindredes på ingen måde i at fungere ved at der fandtes et betydeligt net af agenter, som solgte for udenlandske producenters regning; disse agenter, de optrådte som handelsrepræsentanter, skulle på prisområdet nøje følge de instruktioner, de fik af de producenter, hvis varer de solgte, altså de producenter, som deltog i det ovennævnte system med solidaritet og gensidig indflydelse;

Påvirkning af handelen mellem medlemsstater

disse aftaler, som havde til formål at begrænse eller fordreje konkurrencen, kunne påvirke handlen mellem medlemsstater;

33 den månedlige udveksling af detaljerede produktions- og salgstal mellem de fire største virksomheder i Benelux kunne under de ovenfor beskrevne omstændigheder, lede samhandelsstrømmene bort fra deres naturlige løb, hæmme den økonomiske vekselvirkning, traktaten tilstræber, og forringe forudsætningerne for at et enhedsmarked mellem medlemsstaterne kunne fungere gnidningsløst;

34 den gensidige meddelelse af priser og priselementer (rabatter osv.), samt af generelle salgs-, leverings- og betalingsbetingelser bestyrkede virksomhederne i deres samarbejdsiver; de tilskyndedes til at fastlægge deres pris- og salgspolitik på grundlag af de respektive indenlandske producenter på en måde, der stred mod den i EØF-traktaten tilstræbte konkurrencemekanisme; denne adfærd påvirkede også de naturlige samhandelsstrømme i kunstig retning;

35 overholdelsen af de i bestemmelseslandet etablerede distributionsnet førte til at producenterne, når de eksporterede til andre lande i Benelux, nægtede at sælge til handlende, der ikke var »anerkendte aftagere« i bestemmelseslandet; herved ændredes og begrænsedes vilkårene for samhandelen mellem medlemsstaterne kunstigt;

36 det må endelig fastslås, at virksomheder hjemmehørende i to medlemsstater har deltaget i de anfægtede aftaler; disse aftaler, betragtet under ét førte til, at den frie handel inden for Fællesskabet begrænsedes væsentligt; de forskellige begrænsninger og fordrejninger skal betragtes i deres økonomiske og juridiske sammenhæng; de forskellige elementer i virksomhedernes adfærd fremkaldte tilsammen i forbindelse med det system med solidaritet og gensidig indflydelse, de havde etableret, en kumulativ virkning, hvoraf man kan slutte at handlen derved kunne påvirkes mærkbart;

37 denne risiko bliver kvantitativt tydelig, når man tager i betragtning, at den belgiske industri, hvis årlige produktion er på ca. 49 000 tons, og hvis samlede eksport udgør over 20 % af denne mængde, blot inden for træfrit tryk-og skrivepapir uden overfladebelægning som masseforbrugsvare, eksporterer over 5 % af sin produktion til Nedelandene; omvendt eksporterer den nederlandske industri, hvis årlige produktion

for samme sektor er ca. 109 000 tons og hvis samlede eksport udgør ca. 45 % af denne mængde, næsten 15 % af sin produktion til Belgien ; det er umuligt i tal at opgøre, hvor meget denne samhandel ville have udviklet sig, hvis den ikke var blevet hæmmet af de restriktive aftaler om priser og salgspolitik, men det er givet, at en normal konkurrencemæssig adfærd ville have øvet sin sædvanlige indflydelse på retningen og intensiteten af samhandelen, blandt andet under hensyntagen til efterspørgslens følsomhed overfor prisniveauet ;

38 disse kendsgerninger bliver ikke svækket derved, at den indenlandske industri i andre af Fællesskabets lande traditionelt dækker en større del af hjemmemarkedsefterspørgslen ; dette kan naturligt forklares ved større udbud af specialprodukter, der kan produceres inden for de pågældende lande på grund af deres økonomiske størrelse ;

39 i henhold til *artikel 85, stk. 3,* kan bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, erklæres uanvendelige på :

— enhver aftale eller kategori af aftaler mellem virksomheder,

— enhver vedtagelse eller kategori af vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder, og

— enhver samordnet praksis eller kategori deraf,

som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelen herved, og uden at der :

a) pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål ;

b) gives disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer ;

40 *den udveksling af statistiske oplysninger opdelt på virksomheder,* som blev aftalt mellem de fire største virksomheder (Papeteries de Belgique, Intermills, Van Gelder Zonen og Kon. Nederlandsche Papierfabriek), omfattes af artikel 85, stk. 1 ; det skal følgelig afgøres, om nævnte artikels stk. 3, kan anvendes over for denne udveksling ; ifølge artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 17 kan der ikke afgives nogen erklæring i henhold til artikel 85, stk. 3, så længe den pågældende aftale ikke er anmeldt ; aftalen om udveksling af statistiske oplysninger opdelt på virksomheder er ikke blevet anmeldt direkte til Kommissionen ; allerede af denne grund vil der ikke kunne meddeles dispensation for den pågældende adfærd ; selv om den imidlertid var blevet anmeldt ville der af nedennævnte grunde ikke kunne meddeles dispensation.

41 forudsætningerne for at der kan gives dispensation i henhold til artikel 85, stk. 3, for denne udveksling af statistikker mellem virksomhederne var ikke til stede ; den omhandlede aftale bidrog hverken til at forbedre produktionen eller fordelingen af de pågældende varer eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling i den i artikel 85, stk. 3, indeholdte betydning ; den forbedring af de pågældende virksomheders muligheder for planlægning enten af produktionen eller af fordelingen, som muligvis kunne følge af den månedlige udveksling af statistikker opdelt på virksomheder, var ikke i sig selv tilstrækkelig til at opfylde denne betingelse i artikel 85, stk. 3 ;

enhver fordel, som følger af en aftale af denne art, og som måtte lette de pågældende virksomheders produktion eller fordeling, kan ikke betragtes som en forbedring efter denne artikel ; sådanne fordele følger som bekendt normalt af den slags aftaler, således at det, hvis man betragtede disse fordele som en »forbedring«, måtte antage, at de aftaler, hvoraf de følger, generelt omfattes af artikel 85, stk. 3, eftersom de dertil knyttede begrænsninger samtidig er nødvendige for at nå det tilstræbte mål ; begrebet »forbedring« som det forstås i artikel 85, stk. 3, må ikke defineres så subjektivt ud fra virksomhedernes vurdering af deres interesser ; målene i artikel 85 kræver, at man fortolker begrebet »forbedring« på en sådan måde, at den pågældende aftale nødvendigvis skal medføre objektive, mærkbare fordele, som kan opveje de hermed fobundne konkurrencemæssige ulemper ; dette er ikke tilfældet med en aftale om udveksling af statistikker opdelt på virksomheder, som går ud på at lamme de deltagende virksomheders konkurrencemæssige adfærd ;

forbrugerne var endvidere ikke sikret en rimelig andel af de fordele, som eventuelt kunne følge af aftalen ; aftalen gik faktisk ud på kunstigt at skabe en markedssituation, hvor unormal gennemsigtighed og stabilitet kun kom producenterne og ikke aftagerne til gode ;

42 aftalen om *gensidig meddelelse* af priser og betingelser for rabat, prisforhøjelser og — nedsættelser og bonus, samt generelle salgs-, levering- og betalingsbetingelser opfyldte heller ikke betingelserne for en dispensation i medfør af artikel 85, stk. 3 ; denne gensidige meddelelse bidrog hverken til at forbedre produktionen eller fordelingen af de pågældende varer eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling som forudat i artikel 85, stk. 3 ; denne aftale havde som underliggende formål at bidrage til en stabilisering af priserne under dårlige konjunkturforhold ; det kan ikke nægtes, at en industridrivende er berettiget til at føre en prispolitik, hvorved hans virksomhed garanteres en rentabilitet, som sikrer ham det sunde økonomiske grundlag, der er nødvendigt for en fornyelse af hans produktionsanlæg og for den ekspansion, som må til for at imødekomme en eventuel voksende efterspørgsel ; disse mål vil dog ikke kunne forfølges legitimt inden for den ordning af ikke-fordrejet konkurrence, som tilstræbes af EØF-traktaten, ved at der indføres et system med solidaritet og gensidig indflydelse, som udmøntes i en koordinering af de pågældende virksomheders prispolitik ; de eventuelle fordele, som følger af et sådant system med hensyn til rentabilitet, udgør ikke en »forbedring« efter artikel 85, stk. 3, dvs. de vil ikke kunne betragtes som mærkbare, objektive fordele, som kan opveje de hermed forbundne konkurrencemæssige ulemper ;

herudover sikredes forbrugerne ikke en rimelig andel af de fordele, som eventuelt ville kunne følge af aftalen om meddelelse af priser og andre salgsbetingelser ; denne aftale sigtede mod at sikre en prisstabilitet, som kun kom producenterne og ikke forbrugerne til gode ;

43 forudsætningerne for at aftalen om *gensidig overholdelse af de etablerede distributionsnet* kan få dispensation i medfør af artikel 85, stk. 3, var heller ikke til stede ; denne aftale bidrog hverken til at forbedre produktionen eller fordelingen af de varer, det drejer sig om, eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling efter artikel 85, stk. 3 ; det forhold, at importen obligatorisk skulle passere de anerkendte grossister i importlandet (for 45 % vedkommende), hvis den ikke blev foretaget direkte af de udenlandske producenters agenter i dette land (som varetog de resterende 55 % af importen), kunne ganske vist medvirke til at der ikke opstod en pludselig ændring i disse producenters markedsandele ; den eventuele forbedring af planlægningsmulighederne, som følger for producenterne, enten med hensyn til produktion eller på fordeling, kan ikke anses som en »forbedring« efter artikel 85, stk. 3, fordi den ikke medfører mærkbare, objektive fordele, som kan opveje de konkurrencemæssige ulemper, den giver anledning til ; omfanget af disse ulemper fremgår tilstrækkeligt klart af, at aftalen forhindrede handlende, der ikke havde status som »anerkendte aftagere« i at trænge ind på de markeder, der var forbeholdt de anerkendte handlende ;

endelig sikrede aftalen om gensidig overholdelse af de etablerede distributionsnet ikke forbrugerne en rimelig andel af de fordele, som kunne følge heraf ; denne aftale forhindrede køberne i eventuelt at drage fordel af de nedsatte priser, som de ikke-anerkendte handlende måtte være tilbøjelige til at tilbyde dem for at trænge ind på de pågældende markeder ved at overføre en del af de rabatter, de udenlandske producenter indrømmede —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING :

Artikel 1

Den aftale, som virksomhederne S.A. Papeteries de Belgique, Bruxelles, S.A. Intermills, La Hulpe, Kon. Papierfabrieken Van Gelder Zonen N.V., Amsterdam, og Kon. Nederlandsche Papierfabriek N.V., Maastricht, deltog i i 1973 og 1974, og i medfør af hvilken disse virksomheder foretog en månedlig udveksling af deres produktions- og salgstal opdelt på papirsort og bestemmelsesland inden for branchen for træfrit trykog skrivepapir uden overfladebelægning som masseforbrugsvare, og

de aftaler, som de i artikel 3 nævnte virksomheder deltog i fra 1958 til og med første halvår af 1976 i branchen for tryk- og skrivepapir (bortset fra avispapir), og i medfør af hvilke

a) de gav hinanden meddelelse om deres priser, deres betingelser for rabat, prisforhøjelser og -nedsættelser og bonus, samt deres generelle salgs-, leverings- og betalingsbetingelser,

b) de gensidigt overholdt de distributionsnet, som byggede på anerkendelse af grossister, som de gav status som »anerkendt aftager«,

udgjorde overtrædelser af artikel 85, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Artikel 2

De begæringer, som »Vereeniging van Nederlandsche Papierfabrikanten«, Haarlem, og »Association des Fabricants de Pâtes, Papiers et Cartons de Belgique«, Bruxelles, indgav til Kommissionen den 30. og 31. oktober 1962 om at erklære bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, uanvendelige på disse aftaler i medfør af samme artikels stk. 3, afvises.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til følgende sammenslutninger af virksomheder og virksomheder :

— Association des Fabricants de Pâtes, Papiers et Cartons de Belgique, Bruxelles, Belgien,

— Vereeniging van Nederlandsche Papierfabrikanten, Haarlem, Nederlandene,

— S.A. Papeteries de Belgique, Bruxelles, Belgien,

— S.A. Intermills, La Hulpe, Belgien,

— S.A. Papeteries de Virginal, Belgien,

— Kon. Papierfabrieken Van Gelder Zonen N.V., Amsterdam, Nederlandene,

— Gelderland-Tielens Papierfabrieken B.V., Nijmegen, Nederlandene,

— N.V. Papierfabrieken Van Houtum & Palm, Apeldoorn, Nederlandene,

— Papierfabriek Huiskamp & Sanders N.V., Eerbeek, Nederlandene,

— Kon. Nederlandsche Papierfabriek N.V., Maastricht, Nederlandene.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. september 1977.

På Kommissionens vegne

Raymond VOUEL

Medlem af Kommissionen